

Toelichting bij de capaciteitsmonitor

Om gepast in te kunnen spelen op **wijzigende lokale capaciteitsbehoeften** in het gewoon en buitengewoon kleuter- en leerplichtonderwijs wordt **om de 3 jaar voorzien in een nieuwe afname van de capaciteitsmonitor**. De capaciteitsmonitor brengt de factoren in rekening die een invloed hebben op deze behoeften (onder meer demografie, mobiliteit van leerlingen over gemeentegrenzen heen, kans op zittenblijven en kans op uitstroom uit onderwijs). Naast uitgesproken **demografische ontwikkelingen**, speelt ook de **vrije schoolkeuze** hierbij een rol. Deze laatste impliceert immers dat de schoolbevolking in een bepaald gebied kan afwijken van wat op basis van de leeftijdsstructuur van de bevolking kan worden verwacht.

De laatste editie van de **capaciteitsmonitor (editie 2021)** lag aan de basis van de geografische verdeling van de capaciteitsmiddelen 2022-2024 (180 miljoen euro) in 2022. Om de te verwachten tekorten te verbeteren - in afwachting van een nieuwe afname van de capaciteitsmonitor - zo goed mogelijk in te schatten in functie van de capaciteitsmiddelen 2025 (75 miljoen euro) is voorzien in een verrijking van de capaciteitsmonitor (editie 2021) aan zowel vraagzijde als aanbodzijde voor het gewoon secundair onderwijs. Op tabblad 'Scorematrix SO' staan de na deze verrijking te verwachten tekorten tegen schooljaar 2027-2028 als vergelijkingsbasis voor het bepalen van een score op basis van de spreiding van de geplande plaatsen over de onderwijsvormen in uw projectvoorstel.

Bij de verrijking zijn aan de vraagzijde de **vraagprognoses op niveau onderwijszone en op niveau onderwijsvorm bijgestuurd** door het aantal ingeschreven aantal leerlingen in schooljaar 2022-2023 af te zetten ten opzichte van het te verwachten aantal leerlingen in datzelfde schooljaar volgens de capaciteitsmonitor (editie 2021) en het daarbij gekomen verschil vervolgens als correctie toe te passen op de vraagprognoses.

Bij deze verrijking is aan de aanbodzijde het **aantal beschikbare plaatsen op niveau onderwijszone en op niveau onderwijsvorm bijgestuurd** door bijkomend rekening te houden met het aantal geplande plaatsen via capaciteitsprojecten met selectie na 2021, via projectspecifieke DBFM-projecten en via Scholen van Vlaanderen.

Bij het bepalen van de te verwachten tekorten wordt in de capaciteitsmonitor standaard rekening gehouden met een **foutenmarge** voor de berekening van de verwachte capaciteit op school-, gemeente- of onderwijszoneniveau. Hier zijn verschillende redenen voor. Ten eerste kan het prognosemodel de toekomstige vraag niet perfect voorspellen. Net zoals bij de demografische prognoses van Statistiek Vlaanderen dient steeds een zekere foutenmarge in acht genomen te worden. Een tweede reden is dat het onrealistisch is dat scholen 100% van de beschikbare plaatsen zullen kunnen invullen in de toekomst en zo hun aanbod perfect op de vraag kunnen afstemmen. Daarom wordt de vraag in de capaciteitsmonitor vergeleken met het verwachte aanbod gewaardeerd aan een bepaalde **benuttingsgraad**. Er wordt standaard uitgegaan van een **benuttingsgraad van 85%** voor **1ste graad A-stroom** en onderwijsvormen **ASO, KSO** en **OKAN** in het gewoon voltijds secundair onderwijs, en van een **benuttingsgraad van 75%** voor **1ste graad B-stroom** en onderwijsvormen **TSO, BSO en HBO** in het gewoon voltijds secundair onderwijs.

Toelichting bij het toekennen van een projectscore aan de hand van de scorematrix

Het tabblad 'Scoreblad SO' is een invulblad. Op dit tabblad is standaard ter illustratie voor elke onderwijszone en voor elke onderwijsvorm het aantal 10 ingevuld in de kolommen B tot F en het aantal 0 in de kolommen G tot H. Vooral eer u op dit tabblad indicatief aangeeft hoeveel extra plaatsen worden voorzien via betreffend projectvoorstel, vervangt u in deze kolommen voor alle 44 onderwijszones het cijfer 10 door het cijfer 0. De overige kolommen zijn beveiligd.

Door vervolgens het geplande aantal plaatsen aan de hand van uw projectvoorstel in te vullen in kolommen B tot H geeft u de spreiding over de onderwijsvormen aan van deze geplande bijkomende plaatsen. Let er wel op om daarvoor de rij te kiezen met in kolom A de onderwijszone, waarin de geplande plaatsen via uw projectvoorstel voorzien worden. De **projectscore en het bijbehorende label** voor uw projectvoorstel wordt vervolgens automatisch berekend zoals hieronder verder toegelicht, en automatisch weergegeven in respectievelijk de kolommen R en S (score op basis van het relatieve tekort) en de kolommen AB en AC (score op basis van het absolute tekort).

Het tabblad 'Scorematrix SO' geeft ter info de achterliggende data uit de capaciteitsmonitor weer die gebruikt wordt om te komen tot een score die gekoppeld wordt aan de extra plaatsen die ingevuld worden. Deze achterliggende data kreeg een update in najaar 2023 aan zowel de vraagzijde als de aanbodzijde, alsook voor de pendel. Aan de vraagzijde gebeurde een correctie aan de hand van de inschrijvingscijfers voor schooljaar 2022-2023 (teldatum van 01/02/2023). Aan de aanbodzijde gebeurde een correctie aan de hand van de geplande plaatsen via capaciteitsprojecten met selectie in 2022 en de geplande plaatsen via DBFM-projecten. Voor de pendel wordt gebruik gemaakt van de pendelbewegingen in schooljaar 2022-2023. De kolommen met deze achterliggende data is verborgen op het tabblad 'Scoreblad SO' om de gebruiksvriendelijkheid ervan te verhogen.

In kolommen AF tot AM staat het te **verwachten tekort tegen schooljaar 2027-2028 op niveau onderwijszone en op niveau onderwijsvorm** volgens de capaciteitsmonitor (editie 2021) na verrijking aan zowel de vraag- als de aanbodzijde, **uitgedrukt als absoluut tekort**.

In kolommen AO tot AV staat het te **verwachten tekort tegen schooljaar 2027-2028 op niveau onderwijszone en op niveau onderwijsvorm** volgens de capaciteitsmonitor (editie 2021) na verrijking aan zowel de vraag- als de aanbodzijde, **uitgedrukt als relatief tekort**.

Bij het opgevangen van de te verwachten tekorten in bepaalde onderwijsvormen kan uiteraard ook steeds gezocht worden naar mogelijkheden tot **verschuiving van plaatsen tussen onderwijsvormen** op schoolniveau. Het lijkt aannemelijk dat heel wat scholen de voorbije schooljaren bijvoorbeeld een deel van hun eerder voorziene plaatsen voor 1ste graad A-stroom hebben omgezet in plaatsen voor 1ste graad B-stroom om stijgende leerlingenaantallen in deze B-stroom op te vangen, of een deel van hun eerder voorziene plaatsen voor ASO hebben omgezet in plaatsen voor TSO om stijgende leerlingenaantallen in TSO op te vangen.

Des te groter het relatieve of absolute te verwachten tekort in een bepaalde onderwijsvorm op niveau onderwijszone, des te hoger het gewicht waarmee de extra plaatsen in deze onderwijsvorm worden meegeteld bij het berekenen van een score.

Onderstaande tabel geeft aan wanneer welk gewicht wordt gehanteerd voor het bepalen van een score op basis van het relatieve tekort.

Gewicht	Relatief 1ste graad A-stroom	Reëltief tekort 1ste graad B-stroom	Relatief tekort ASO	Relatief tekort BSO	Relatief tekort TSO	Relatief tekort KSO	Relatief tekort HBO en OKAN
4	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%
3	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%
2	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%
1	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
0	Geen tekort	Geen tekort	Geen tekort	Geen tekort	Geen tekort	Geen tekort	Geen tekort
4	Geen aanbod in 2021	Geen aanbod in 2021	Geen aanbod in 2021	Geen aanbod in 2021	Geen aanbod in 2021	Geen aanbod in 2021	Geen aanbod in 2021

Op basis van de criteria in bovenstaande tabel bevatten kolommen AX tot BD voor elke onderwijszone en daarbinnen voor elke onderwijsvorm het gehanteerde gewicht bij het bepalen van de score in kolom R op basis van de relatieve tekorten.

Onderstaande tabel geeft aan wanneer welk gewicht wordt gehanteerd voor het bepalen van een score op basis van het absolute tekort, rekening houdende met de ratio van het leerlingenaantal in schooljaar 2022-2023 ten opzichte van 1ste graad A-stroom.

Gewicht	Absoluut tekort 1ste graad A-stroom	Absoluut tekort 1ste graad B-stroom	Absoluut tekort ASO	Absoluut tekort BSO	Absoluut tekort TSO	Absoluut tekort KSO	Absoluut tekort HBO en OKAN
4	400	40	400	240	300	40	40
3	200	20	200	120	150	20	20
2	100	10	100	60	75	10	10
1	0	0	0	0	0	0	0
0	Geen tekort	Geen tekort	Geen tekort	Geen tekort	Geen tekort	Geen tekort	Geen tekort
4	Geen aanbod in 2021	Geen aanbod in 2021	Geen aanbod in 2021	Geen aanbod in 2021	Geen aanbod in 2021	Geen aanbod in 2021	Geen aanbod in 2021
Ratio leerlingenaantal ten opzichte van 1ste graad A-stroom	100%	19%	95%	59%	76%	7%	11%
Ratio toegepast	100%	10%	100%	60%	75%	10%	10%

Op basis van de criteria in bovenstaande tabel bevatten kolommen BF tot BL voor elke onderwijszone en daarbinnen voor elke onderwijsvorm het gehanteerde gewicht bij het bepalen van de score in kolom AB op basis van de absolute tekorten.

Onderstaande tabel geeft aan vanaf welke score een label A, B, C of D wordt aangegeven.

Score	Label
4	A
3	B
2	C
1	D
0	E

Naam school:

Onderwijszone	Geplande plaatsen 1ste graad A-stroom	Geplande plaatsen 1ste graad B-stroom	Geplande plaatsen ASO	Geplande plaatsen BSO	Geplande plaatsen TSO	Geplande plaatsen KSO	Geplande plaatsen HBO of OKAN	Totaal geplande plaatsen SO	Score obv relatief tekort	Label obv relatief tekort	Score obv absoluut tekort	Label obv absoluut tekort
Antwerpen	10	10	10	10	10	0	0	50	1,8	D	3,2	B
Boom	10	10	10	10	10	0	0	50	2,2	C	2,4	C
Geel	10	10	10	10	10	0	0	50	2,2	C	2,4	C
Kalmthout	10	10	10	10	10	0	0	50	0,2	E	0,2	E
Lier	10	10	10	10	10	0	0	50	3,2	B	3,6	B
Brasschaat	10	10	10	10	10	0	0	50	1,8	D	2,2	C
Mechelen	10	10	10	10	10	0	0	50	2,0	C	2,2	C
Mol	10	10	10	10	10	0	0	50	1,2	D	1,2	D
Mortsel	10	10	10	10	10	0	0	50	1,8	D	1,6	D
Turnhout	10	10	10	10	10	0	0	50	2,6	C	2,8	C
Aarschot	10	10	10	10	10	0	0	50	0,2	E	0,2	E
Dilbeek	10	10	10	10	10	0	0	50	1,8	D	2,0	C
Brussel	10	10	10	10	10	0	0	50	3,0	B	3,2	B
Diest	10	10	10	10	10	0	0	50	0,6	E	0,6	E
Halle	10	10	10	10	10	0	0	50	3,4	B	3,6	B
Leuven	10	10	10	10	10	0	0	50	2,2	C	2,4	C
Tienen	10	10	10	10	10	0	0	50	2,0	C	1,4	D
Vilvoorde	10	10	10	10	10	0	0	50	2,2	C	2,8	C
Beringen	10	10	10	10	10	0	0	50	1,8	D	1,8	D
Genk	10	10	10	10	10	0	0	50	1,0	D	1,0	D
Hasselt	10	10	10	10	10	0	0	50	1,0	D	1,4	D
Lommel	10	10	10	10	10	0	0	50	1,6	D	1,6	D
Maasmechelen	10	10	10	10	10	0	0	50	1,4	D	1,4	D
Sint-Truiden	10	10	10	10	10	0	0	50	1,8	D	1,8	D
Tongeren	10	10	10	10	10	0	0	50	0,6	E	0,8	E
Aalst	10	10	10	10	10	0	0	50	2,2	C	3,2	B
Deinze	10	10	10	10	10	0	0	50	1,2	D	1,4	D
Dendermonde	10	10	10	10	10	0	0	50	2,4	C	2,4	C
Eeklo	10	10	10	10	10	0	0	50	2,4	C	2,6	C
Gent	10	10	10	10	10	0	0	50	1,8	D	2,6	C
Geraardsbergen	10	10	10	10	10	0	0	50	1,8	D	1,6	D
Lokeren	10	10	10	10	10	0	0	50	2,4	C	2,6	C
Ninove	10	10	10	10	10	0	0	50	3,2	B	2,8	C
Oudenaarde	10	10	10	10	10	0	0	50	1,8	D	1,8	D

Sint-Niklaas	10	10	10	10	10	0	0	50	2,4	C	2,8	C
Zottegem	10	10	10	10	10	0	0	50	1,2	D	1,0	D
Brugge	10	10	10	10	10	0	0	50	0,6	E	1,0	D
Ieper	10	10	10	10	10	0	0	50	0,6	E	0,6	E
Kortrijk	10	10	10	10	10	0	0	50	2,4	C	3,0	B
Oostende	10	10	10	10	10	0	0	50	0,8	E	0,6	E
Roeselare	10	10	10	10	10	0	0	50	2,0	C	2,0	C
Torhout	10	10	10	10	10	0	0	50	1,8	D	1,8	D
Veurne	10	10	10	10	10	0	0	50	0,2	E	0,2	E
Waregem	10	10	10	10	10	0	0	50	0,8	E	0,8	E

Score	Score	Score	Score
4	A	4	A
3	B	3	B
2	C	2	C
1	D	1	D
0	E	0	E

